

FORMAT
SCHOOLONDERSTEUNINGSPROFIEL
PITER JELLES DE DYK

INHOUDSOPGAVE

1. De doelgroep van onze school / locatie
2. Organisatie onderwijsondersteuning
3. Interne ondersteuning
4. Ondersteuningsbehoefte en niveaus van ondersteuning

1. De doelgroep van onze school/locatie

Gegevens school	Piter Jelles de Dyk
Onderwijsaanbod	VMBO-T/HAVO

2. Organisatie onderwijsondersteuning

Visie en zorgplan	<p>De zorgvisie op De Dyk ondersteunt een leerarrangementen op maat waarbij de zorg integraal onderdeel uitmaakt van het onderwijsleerproces. De zorg is zoveel mogelijk preventief en gericht op afstemming. De leerling is de norm. Daar waar intensieve vormen van zorg noodzakelijk blijken, wordt curatief zorg geboden. Dit alles met als doel: De leerling optimale kansen te bieden, zich te optimaal te ontwikkelen en te vormen.</p> <p>Mentor Dagelijks heeft de mentor contact met zijn eigen groep en dit vormt de belangrijkste basis in de leerlingbegeleiding op De Dyk. De mentor heeft de rol om bijzonderheden goed te signaleren, het kan hierbij gaan om eenvoudige en ingewikkelde zaken. Voor de reguliere begeleiding is de mentor voor ouders en leerlingen het eerste aanspreekpunt. Elke dag opnieuw.</p> <p>Zorgspecialist Echter, wanneer er meer (specifieke)begeleiding nodig lijkt te zijn, als de mentor handelingsverlegen is, dan komt de zorgspecialist in beeld. Zij kan samen met de mentor bekijken hoe de situatie verder opgepakt kan worden. Afgewogen wordt wat de mentor nodig heeft om verder te kunnen met de situatie en welke stappen hiervoor ondernomen moeten worden. De zorgspecialist heeft de contacten met externe partijen en kan daar waar nodig de deskundigheid inzetten.</p> <p>Passend onderwijs Scholen hebben zorgplicht omdat de wet van Passend Onderwijs van toepassing is. Dit betekent dat de school waar kind wordt aangemeld zorgplicht heeft. De school onderzoekt of het kind baat heeft bij een passend onderwijsprogramma en beoordeeld of de begeleiding geboden kan worden. Als er onvoldoende begeleiding geboden kan worden dan zoekt de school een passend alternatief in overleg met ouders. Van ouders wordt verwacht dat zij aangeven dat een kind extra ondersteuning nodig heeft. Om de extra begeleiding goed inhoud te kunnen geven kan school een beroep doen op het samenwerkingsverband Fryslan-Noard om advies in te winnen en/of begeleidingstrajecten in te zetten. Scholen voor het voortgezet onderwijs zijn verplicht om deel uit te maken van een samenwerkingsverband. Piter Jelles is aangesloten bij samenwerkingsverband Fryslan Noard. Er wordt samengewerkt op het gebied van leerlingenzorg met als doel: het versterken van de zorgstructuur, deskundigheidsbevordering en minder leerlingen verwijzen naar het speciaal onderwijs. Het samenwerkingsverband krijgt middelen om dit te bevorderen.</p>
--------------------------	---

<p>Ouders en school</p>	<p>Oudercontacten</p> <p>Zoals gezegd is de mentor de centrale figuur; zodra er haperingen zijn in de schoolprestaties van uw zoon of dochter hoort u dat. Als u aanleiding heeft om contact op te nemen, dan kan dat natuurlijk altijd. De school wil graag goed en veelvuldig met de ouders in contact komen en blijven. We organiseren géén avonden waar ouders in sneltreinvaart van docent naar docent gaan maar stimuleren ouders gericht contact op te nemen met mentor of vakdocent op het moment dat daar behoefte toe is. Contact niet laten afhangen van de datum maar van de behoefte en noodzaak.</p> <p>SomToday</p> <p>Somtoday is ons leerlingvolgsysteem; het is voor leerlingen en hun ouders/verzorgers toegankelijk met eigen inloggegevens. Deze inloggegevens krijgt u in het begin van het schooljaar toegestuurd via het bij school bekende email-adres. Nieuwe leerlingen krijgen hun inloggegevens toegestuurd via hún school-emailadres. Tijdens de eerste lessen mentorlessen worden ze begeleid bij het inloggen op- en gebruik van Somtoday. Daarmee krijgen u en uw kind toegang tot een platform waar voor de begeleiding veel informatie te vinden is. Onder andere de meest recente cijfers, absentiegegevens, de studiewijzers voor de verschillende vakken en het huiswerk zijn er te vinden. Omdat we dit “begeleidingsgereedschap” optimaal willen inzetten, streven we ernaar de geboden informatie zo volledig en actueel mogelijk te laten zijn. We weten echter uit ervaring, dat er in de praktijk verschillen kunnen optreden tussen de informatie op Somtoday en de dagelijkse realiteit. We vragen u daarom er rekening mee te houden, dat de informatie die aangeboden wordt op Somtoday weliswaar leidend is, maar soms niet altijd 100% kloppend.</p> <p>Ouder- en leerlinginfo</p> <p>Wekelijks wordt er een ouder- en leerlinginfo uitgebracht.</p> <p>Zorgplan</p> <p>In het zorgplan is beschreven welke (elke) ondersteuning mogelijk is en op welke manier dit wordt ingezet.</p> <p>Ontwikkelingsperspectiefplan</p> <p>Alle kinderen die externe begeleiding/zorg nodig hebben dienen een ontwikkelperspectiefplan te hebben. De zorgspecialist is verantwoordelijk voor het schrijven van deze plannen.</p> <p>Daarbij is het streven om voor onderstaande leerlingen ook een plan op te stellen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Leerlingen die in het ZAT besproken worden - Leerlingen die veel zorg nodig hebben, waarbij er de verwachting is dat er in de toekomst een beroep zal moeten worden gedaan op het samenwerkingsverband Fryslân-Noard. <p>Alle plannen worden met ouders en leerling besproken. Ook tijdens het evaluatiemoment, waarbij het plan eventueel is aangevuld/aangepast.</p>
--------------------------------	--

Toelating	<p>Toelating</p> <p>De Dyk is een school voor mavo en havo. Leerlingen met een advies voor mavo, voor mavo/havo en havo kunnen dus op De Dyk terecht. Voor alle informatie over de procedure van toelating en plaatsing verwijzen we u naar friesepplaatsingswijzer. Hier vindt u zo goed als alle informatie. Mocht u meer willen weten, dan kunt u ons altijd bellen of mailen.</p> <p>Voor meer informatie over de aanmeldprocedure en met vragen kunt u contact opnemen met Binne Jansma (058-8801612, bjansma@pj.nl) of Hilberta Veenje (058-8801632, hveenje@pj.nl)</p> <p>Warme overdracht</p> <p>Alle leerlingen worden besproken in de warme overdracht. De zorgspecialisten en schoolleiders hebben contact met de aanleverende school, ook in hogere leerjaren.</p> <p>De school zorgt, wanneer van toepassing, ook voor een warme overdracht naar het MBO.</p>
Leerlingvolgsysteem	<p>De Dyk maakt gebruik van het leerlingvolgsysteem SOM today.</p> <p>De Dyk gebruikt de CITO-volgtoetsen om de effecten van het onderwijs zo objectief mogelijk te meten. Voor de vakken Nederlands, Engels en wiskunde maken de leerlingen aan het begin van klas 1 en tegen het einde van klas 1, 2 en 3 een aantal genormeerde toetsen. De resultaten hiervan geven inzicht in de toegevoegde waarde van ons onderwijs en maken het docenten mogelijk het onderwijs af te stemmen op de behoefte van de leerling.</p>
Verzuim / thuiszitters	<p>Het verzuimbeleid is terug te vinden op de website van De Dyk en in de schoolgids.</p> <p>De leerplichtambtenaar heeft zitting in het ZAT (zorgadviesteam) en in het DAT (dynamisch actie team).</p> <p>Ouders kunnen de verzuimregistratie te allen tijde bekijken in SOM today.</p>
Planmatig handelen (toegevoegd onderwerp)	<p>Zie zorgplan.</p>

Overlegstructuren - intern	Wekelijks komt het DAT (dynamisch actie team) bijeen. Hierin hebben de jongerenwerker, de jeugdverpleegkundige, de leerplichtambtenaar en de zorgspecialisten zitting. Eens per maand is de gedragsdeskundige vanuit het samenwerkingsverband hier bij aanwezig. Voor verder informatie: zie zorgplan.
Overlegstructuren – met externen	Zie zorgplan.
Inzet en professionalisering medewerkers	De taken van alle medewerkers zijn omschreven in het zorgplan.
Veilig schoolklimaat	<p>De school bevordert een veilig sociaalpedagogisch klimaat voor leerlingen en docenten door het hebben opgesteld van regels, voor personeel, leerlingen en ouders.</p> <p>Deze regels vormen de rode draad als het gaat om een veilig schoolklimaat. De mentor levert een belangrijke bijdrage als het gaat om het uitdragen en inbedden van deze omgangsvormen binnen de klas.</p> <p>Daarbij draagt de mentor binnen de mentorlessen bij aan versterken van sociale vaardigheden en sociale processen binnen de groep.</p> <p>Ook worden de SSAT en SAQI (vragenlijsten) afgenomen om de leerlingen die hierin meer ondersteuning nodig hebben te filteren. Waarop een passend aanbod geboden wordt in afstemming met de zorgspecialist. Gedacht kan worden aan een SOVA training, Faalangstcursus of Rots en Water.</p> <p>De Dyk neemt ook deel aan de enquêtes van Kwaliteitscholen, waardoor de resultaten te vergelijken zijn met landelijke cijfers. De resultaten van deze vragenlijsten publiceren wij op SchoolVenstersOnline; u vindt die site op www.schoolvo.nl</p>

Fysieke toegankelijkheid van schoolgebouwen, aangepaste werk- en instructieruimtes	De school is toegankelijk voor minder valide mensen. Ingangen zijn breed genoeg om bijvoorbeeld een rolstoel toe te laten. Ook is er een lift aanwezig. De school beschikt niet over aangepaste werk en instructieruimtes. Hoogteverschillen in de kantine zijn eveneens te begaan met een rolstoel. Daar waar nodig proberen wij op maat aanpassingen te treffen, waar mogelijk.
Protocol medisch handelen (toegevoegd onderwerp)	Zie het protocol medisch handelen, welke in bijlage is toegevoegd.

Ontwikkelpunten / ambities	Samenvattend kan gesteld worden dat leerlingen, ouders en personeel De Dyk als een prettige en veilige school ervaren; tegelijkertijd is er ruimte voor verbetering op het gebied van leerling participatie en activerende didactiek. Zaken waar de school zich ook komende jaren op hopen te verbeteren
-----------------------------------	--

3. Interne ondersteuning

Leerwegondersteuning	Alle kinderen met een LWOO beschikking worden middels het programma SCORE een uur in de week begeleid door de LWOO begeleiders. SCORE is gericht op alle leergebieden, kinderen worden ingedeeld bij het onderdeel waar de grootste achterstand is. Voor deze leerlingen wordt ook een handelingsplan opgesteld door de LWOO begeleider.
Begeleiding bij het leren	Taal/Rekenbegeleiding, wordt inhoud gegeven middels Score. Score is een digitaal taal en rekenprogramma. De begeleiding wordt gecoördineerd door daarvoor aangestelde docenten Nederlands en Wiskunde. Leerlingen worden door de mentor, binnen het mentorprogramma, begeleid bij het leren. Wanneer er meer hulp en ondersteuning nodig blijkt, dan wordt dit uitgevoerd door de zorgspecialist.
Begeleiding bij gedrag/motivatie	De mentor begeleidt de leerlingen waar het gaat om gedrag en motivatie. Wanneer er meer hulp en ondersteuning nodig blijkt, dan wordt dit uitgevoerd door de zorgspecialist.

Speciale schoolinterne opvangvoorzieningen	<p>Leerlingen die uit de klas zijn gestuurd melden zich bij de zorgspecialist. Deze gaat in gesprek met de leerling en maakt afspraken over de stappen die gezet moeten worden om de situatie op te lossen. De zorgspecialist informeert de mentor, ouders en registreert. Daarbij monitort de zorgspecialist en onderneemt actie bij opvallende situatie, door in gesprek te gaan met de vakdocent, de mentor en/of ouders.</p> <p>Ook leerlingen die door omstandigheden buiten de les zitten, of een time-out nodig hebben, zitten bij de zorgspecialist.</p>
---	--

Ontwikkelpunten / ambities	Geen
-----------------------------------	------

4. Ondersteuningsbehoefte en niveaus van ondersteuning

Op de scholen binnen het samenwerkingsverband Fryslân-Noard kennen we twee niveaus van ondersteuning van leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte: basisondersteuning en extra ondersteuning.

De **basisondersteuning** is het geheel aan preventieve en licht curatieve activiteiten dat elke school biedt. Het samenwerkingsverband heeft in haar Ondersteuningsplan 2018-2022 beschreven waar de basisondersteuning uit bestaat.

De **extra ondersteuning binnen de school** betreft interventies die extra inzet vragen en worden uitgevoerd binnen de ondersteuningsstructuur van de school, onder regie en verantwoordelijkheid van de school. Waar nodig wordt expertise van andere scholen, van het samenwerkingsverband en van ketenpartners ingezet. Trajecten binnen het OPDC en Onderwijzorgarrangementen worden gezien als onderdeel van de extra ondersteuning binnen de school.

Wanneer de VO-school geen passend ondersteuningsaanbod heeft voor een leerling met een extra ondersteuningsbehoefte, zoekt de school in overleg met ouders elders een passend aanbod, bijvoorbeeld op een andere school binnen het samenwerkingsverband of op een school voor speciaal voortgezet onderwijs (VSO). De scholen binnen het samenwerkingsverband Fryslân-Noard hanteren de volgende uitgangspunten m.b.t. de toelating van een leerling met een extra ondersteuningsbehoefte:

- de school is in principe bereid om leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte toe te laten
- bij de toelating van een leerling met een specifieke hulpvraag zal steeds een individuele afweging gemaakt worden
- centraal in de afweging zal steeds de vraag staan of de school, naar verwachting, in staat zal zijn om de voorwaarden te scheppen om de leerling op een verantwoorde wijze onderwijs en de gewenste onderwijssteuning te bieden

De school heeft, per categorie van extra ondersteuningsbehoefte, geïnventariseerd of en op welk niveau zij passende onderwijssteuning kan bieden en wat hierbij de indicatoren en grenzen zijn.

In de volgende tabel staan per niveau van ondersteuning de indicatoren, de grenzen en een korte beschrijving van het aanbod, die in zijn algemeenheid gelden.

Basisondersteuning
Indicator
-
Extra ondersteuning binnen de school
Indicator
-

- Beschrijving aanbod:
Grenzen
-

In de volgende tabel staat per cluster van extra ondersteuningsbehoefte en per niveau van ondersteuning of de school een passend onderwijsaanbod heeft, welke specifieke indicatoren aanvullend op bovenstaande indicatoren van toepassing zijn en een korte beschrijving van het aanbod.

Leerlingen met een visuele beperking	
Basisondersteuning	Ja/nee Specifieke indicatoren ja/nee Beschrijving aanbod Functioneert voldoende passend, met of zonder hulpmiddelen
Extra ondersteuning school	Ja/nee Specifieke indicatoren ja/nee Beschrijving aanbod <ul style="list-style-type: none"> - functioneert zelfstandig binnen groepsverband - is voldoende weerbaar - is voldoende leerbaar, d.w.z. het niveau van capaciteiten en leervorderingen maakt plaatsing binnen het gewenste niveau mogelijk - er is deskundige begeleiding vanuit het SWV/REC1 beschikbaar
Onze grenzen	Zie boven Specifieke grenzen als; <ul style="list-style-type: none"> - er is sprake van een mate van kwetsbaarheid die het functioneren in groepsverband eigenlijk niet mogelijk maakt - er is sprake van een continue begeleidingsbehoefte - het omgaan met wisseling van docent, vak en ruimte is problematisch - er is sprake van combinatie met een andere lichamelijke handicap dan wel met een psychiatrische handicap, waardoor strijdigheid ontstaat met de hierboven genoemde indicaties
Leerlingen met een auditieve beperking / ernstige spraaktaal-problematiek	
Basisondersteuning	Ja/nee Specifieke indicatoren ja/nee Beschrijving aanbod; functioneert voldoende passend, met of zonder hulpmiddelen
Extra ondersteuning school	Ja/nee Specifieke indicatoren ja/nee Beschrijving aanbod <ul style="list-style-type: none"> - functioneert zelfstandig binnen groepsverband - is voldoende weerbaar - is voldoende leerbaar, d.w.z. het niveau van capaciteiten en leervorderingen maakt plaatsing binnen het gewenste niveau mogelijk - er is deskundige begeleiding vanuit het SWV/REC2 beschikbaar
Onze grenzen	Zie boven Specifieke grenzen als; <ul style="list-style-type: none"> - er is sprake van een mate van kwetsbaarheid die het functioneren in groepsverband eigenlijk niet mogelijk maakt - er is sprake van een continue begeleidingsbehoefte - het omgaan met wisseling van docent, vak en ruimte is problematisch

	<ul style="list-style-type: none"> - er is sprake van combinatie met een andere lichamelijke handicap dan wel met een psychiatrische handicap, waardoor strijdigheid ontstaat met de hierboven genoemde indicaties
Zeer moeilijk lerende leerlingen	
Basisondersteuning	Ja/nee Specifieke indicatoren ja/nee Beschrijving aanbod
Extra ondersteuning school	Ja/nee Specifieke indicatoren ja/nee Beschrijving aanbod
Onze grenzen	Zie boven Specifieke grenzen; het voorzieningenniveau van de betreffende locatie is ontoereikend in relatie tot de bij de leerling aanwezige problematiek
Langdurig zieke leerlingen	
Basisondersteuning	Ja/nee Specifieke indicatoren ja/nee Beschrijving aanbod, niet mogelijk
Extra ondersteuning school	Ja/nee Specifieke indicatoren ja/nee Beschrijving aanbod; <ul style="list-style-type: none"> - functioneert zelfstandig binnen groepsverband - is voldoende weerbaar - is voldoende leerbaar, d.w.z. het niveau van capaciteiten en leervorderingen maakt plaatsing binnen het gewenste niveau mogelijk. - er is deskundige begeleiding vanuit het SWV beschikbaar - er is deskundige begeleiding vanuit OZL beschikbaar - er is begeleiding van een LPA bij betrokken
Onze grenzen	Zie boven Specifieke grenzen als; <ul style="list-style-type: none"> - er is sprake van een mate van kwetsbaarheid die het functioneren in groepsverband eigenlijk niet mogelijk maakt - er is sprake van een continue begeleidingsbehoefte - het omgaan met wisseling van docent, vak en ruimte is problematisch - er is sprake van combinatie met een andere lichamelijke handicap dan wel met een psychiatrische handicap, waardoor strijdigheid ontstaat met de hierboven genoemde indicaties - het voorzieningenniveau van de betreffende locatie is ontoereikend in relatie tot de bij de leerling aanwezige problematiek
Lichamelijk gehandicapte kinderen	
Basisondersteuning	Ja/nee Specifieke indicatoren ja/nee Beschrijving aanbod functioneert voldoende passend, met of zonder hulpmiddelen
Extra ondersteuning school	Ja/nee Specifieke indicatoren ja/nee Beschrijving aanbod <ul style="list-style-type: none"> - functioneert zelfstandig binnen groepsverband - is voldoende weerbaar

Met opmerkingen [FD1]: waarom een ja bij de extra ondersteuning en een nee bij de basisondersteuning??

Met opmerkingen [VH2]: Omdat we dit in de basisondersteuning niet kunnen bieden, maar met extra ondersteuning wel.

	<ul style="list-style-type: none"> - is voldoende leerbaar, d.w.z. het niveau van capaciteiten en leervorderingen maakt plaatsing binnen het gewenste niveau mogelijk. - er is deskundige begeleiding vanuit het SWV beschikbaar
Onze grenzen	<p>Zie boven</p> <p>Specifieke grenzen als;</p> <ul style="list-style-type: none"> - er is sprake van een mate van kwetsbaarheid die het functioneren in groepsverband eigenlijk niet mogelijk maakt - er is sprake van een continue begeleidingsbehoefte - het omgaan met wisseling van docent, vak en ruimte is problematisch - er is sprake van combinatie met een andere lichamelijke handicap dan wel met een psychiatrische handicap, waardoor strijdigheid ontstaat met de hierboven genoemde indicaties - het voorzieningenniveau van de betreffende locatie is ontoereikend in relatie tot de bij de leerling aanwezige problematiek
Leerlingen met structureel psychosomatische klachten	
Basisondersteuning	<p>Ja/nee</p> <p>Specifieke indicatoren ja/nee</p> <p>Beschrijving aanbod, niet mogelijk</p>
Extra ondersteuning school	<p>Ja/nee</p> <p>Specifieke indicatoren ja/nee</p> <ul style="list-style-type: none"> - Be functioneert zelfstandig binnen groepsverband - is voldoende weerbaar - is voldoende leerbaar, d.w.z. het niveau van capaciteiten en leervorderingen maakt plaatsing binnen het gewenste niveau mogelijk. - er is deskundige begeleiding vanuit het SWV beschikbaar - er is begeleiding van een LPA bij betrokken - er is relevante externe begeleiding beschikbaar (OZL, Kinnik, GGD etc.)schrijving aanbod
Onze grenzen	<p>Zie boven</p> <p>Specifieke grenzen als;</p> <ul style="list-style-type: none"> - er is sprake van een mate van kwetsbaarheid die het functioneren in groepsverband eigenlijk niet mogelijk maakt - er is sprake van een continue begeleidingsbehoefte - het omgaan met wisseling van docent, vak en ruimte is problematisch - er is sprake van combinatie met een andere lichamelijke handicap dan wel met een psychiatrische handicap, waardoor strijdigheid ontstaat met de hierboven genoemde indicaties - het voorzieningenniveau van de betreffende locatie is ontoereikend in relatie tot de bij de leerling aanwezige problematiek
Leerlingen met internaliserende problematiek	
Basisondersteuning	<p>Ja/nee</p> <p>Specifieke indicatoren ja/nee</p> <p>Beschrijving aanbod</p> <p>Functioneert structureel mee in het lesprogramma</p> <ul style="list-style-type: none"> - functioneert adequaat binnen groepsverband - kan zich in voldoende mate houden aan regels en afspraken - is in voldoende mate toegankelijk voor gedragsbeïnvloeding - is voldoende leerbaar, d.w.z. het niveau van capaciteiten en leervorderingen maakt plaatsing binnen het gewenste niveau mogelijk
Extra ondersteuning school	<p>Ja/nee</p> <p>Specifieke indicatoren ja/nee</p> <p>Beschrijving aanbod</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - is voldoende weerbaar - kan voldoende functioneren binnen de praktische vakken, dusdanig dat de veiligheid van de leerling zelf noch van zijn omgeving hierbij in het geding is - de leerling is in staat om op een passende wijze om te gaan met het personeel van de school - de ouders/verzorgers zijn voldoende coöperatief - er is deskundige begeleiding vanuit het SWV beschikbaar
Onze grenzen	<p>Zie boven</p> <p>Specifieke grenzen als;</p> <ul style="list-style-type: none"> - er is sprake van een mate van internaliserende of externaliserende problematiek, die het functioneren in groepsverband eigenlijk niet mogelijk maakt - er is sprake van een dermate ernstige vorm van concentratieproblematiek, dat de omgeving van de leerling daar te zeer onder lijdt - er is sprake van een continue begeleidingsbehoefte - het omgaan met wisseling van docent, vak en ruimte is problematisch - er is sprake van combinatie met een lichamelijke handicap, waardoor strijdigheid ontstaat met de hierboven genoemde indicaties
Leerlingen met externaliserende problematiek	
Basisondersteuning	-
Extra ondersteuning school	<p>Ja/nee</p> <p>Specifieke indicatoren ja/nee</p> <p>Beschrijving aanbod;</p> <ul style="list-style-type: none"> - is voldoende weerbaar - kan voldoende functioneren binnen de praktische vakken, dusdanig dat de veiligheid van de leerling zelf noch van zijn omgeving hierbij in het geding is - de leerling is in staat om op een passende wijze om te gaan met het personeel van de school - de ouders/verzorgers zijn voldoende coöperatief - er is deskundige begeleiding vanuit het SWV beschikbaar
Onze grenzen	<p>Zie boven</p> <p>Specifieke grenzen als;</p> <ul style="list-style-type: none"> - er is sprake van een mate van internaliserende of externaliserende problematiek, die het functioneren in groepsverband eigenlijk niet mogelijk maakt - er is sprake van een dermate ernstige vorm van concentratieproblematiek, dat de omgeving van de leerling daar te zeer onder lijdt - er is sprake van een continue begeleidingsbehoefte - het omgaan met wisseling van docent, vak en ruimte is problematisch - er is sprake van combinatie met een lichamelijke handicap, waardoor strijdigheid ontstaat met de hierboven genoemde indicaties
Leerlingen met verslavingsproblematiek	
Basisondersteuning	<p>Ja/nee</p> <p>Specifieke indicatoren ja/nee</p> <p>Beschrijving aanbod</p> <ul style="list-style-type: none"> - Functioneert structureel mee in het lesprogramma - functioneert adequaat binnen groepsverband - kan zich in voldoende mate houden aan regels en afspraken - is in voldoende mate toegankelijk voor gedragsbeïnvloeding

	<ul style="list-style-type: none"> - is voldoende leerbaar, d.w.z. het niveau van capaciteiten en leervorderingen maakt plaatsing binnen het gewenste niveau mogelijk
Extra ondersteuning school	<p>Ja/nee Specifieke indicatoren ja/nee Beschrijving aanbod</p> <ul style="list-style-type: none"> - is voldoende weerbaar - kan voldoende functioneren binnen de praktische vakken, dusdanig dat de veiligheid van de leerling zelf noch van zijn omgeving hierbij in het geding is - de leerling is in staat om op een passende wijze om te gaan met het personeel van de school - de ouders/verzorgers zijn voldoende coöperatief - er is deskundige begeleiding vanuit het SWV beschikbaar
Onze grenzen	<p>Zie boven</p> <p>Specifieke grenzen als,</p> <ul style="list-style-type: none"> - er is sprake van een mate van lijden aan de verslaving gerelateerde problematiek die het functioneren in groepsverband eigenlijk niet mogelijk maakt - er is sprake van een dermate ernstige vorm van concentratieproblematiek, dat de omgeving van de leerling daar te zeer onder lijdt - er is sprake van een continue begeleidingsbehoefte - het omgaan met wisseling van docent, vak en ruimte is problematisch - er is sprake van combinatie met een lichamelijke handicap, waardoor strijdigheid ontstaat met de hierboven genoemde indicaties - de veiligheid van de leerling zelf en zijn/haar omgeving is in het geding
Ontwikkelpunten / ambities	Geen

Protocol

Medicijnverstrekking

en

Medisch handelen

op

school

GGD Fryslân
afdeling Jeugdgezondheidszorg
september 2006

Inhoudsopgave

1	Inleiding over medicijnverstrekking en medisch handelen	3
2.	Het kind wordt ziek op school	4
3.	Het verstrekken van medicijnen op verzoek	5
4.	Medische handelingen	6

Bijlagen

1. Het kind wordt ziek op school
Toestemmingsformulier
2. Het verstrekken van medicijnen op verzoek.
Toestemmingsformulier
3. Het uitvoeren van medische handelingen
Toestemmingsformulier
4. Het uitvoeren van medische handelingen
Bekwaamheidsverklaring
5. Hoe te handelen bij een calamiteit
Richtlijnen

Algemene opmerkingen

- Met school wordt bedoeld: alle scholen voor (speciaal) basisonderwijs en voortgezet onderwijs.
- Met 'leraar' wordt ook 'docent' bedoeld.
- Overal waar 'het kind' staat wordt ook 'de leerling' bedoeld.
- Voor de leesbaarheid van het stuk wordt over ouders gesproken wanneer wij ouder(s)/verzorger(s) bedoelen.
- Overal waar 'hij' wordt vermeld, wordt ook 'zij' bedoeld.

Een deel van de tekst van dit protocol is overgenomen uit het protocol van de HVD/GGD Groningen. De HVD/ GGD Groningen heeft hiervoor toestemming verleend.

1. Inleiding over medicijnverstrekking en medisch handelen

Leraren worden op school regelmatig geconfronteerd met leerlingen die klagen over pijn die meestal met eenvoudige middelen te verhelpen is zoals hoofdpijn, buikpijn, oorpijn of pijn ten gevolge van een insectenbeet.

Ook krijgt de schoolleiding steeds vaker het verzoek van ouders(s)/verzorger(s) om hun kinderen de door een arts voorgeschreven medicijnen toe te dienen.

Een enkele keer wordt werkelijk medisch handelen van leraren gevraagd zoals het geven van sondevoeding, het toedienen van een zetpil of het geven van een injectie.

De schoolleiding aanvaardt met het verrichten van dergelijke handelingen een aantal verantwoordelijkheden.

Leraren begeven zich dan op een terrein waarvoor zij niet gekwalificeerd zijn.

Met het oog op de gezondheid van kinderen is het van groot belang dat zij in dergelijke situaties zorgvuldig handelen. Zij moeten daarbij over de vereiste bekwaamheid beschikken. Leraren en schoolleiding moeten zich realiseren dat wanneer zij fouten maken of zich vergissen zij voor deze handelingen aansprakelijk gesteld kunnen worden.

Daarom wil GGD Fryslân door middel van dit protocol scholen een handreiking geven over hoe in deze situaties te handelen.

De drie te onderscheiden situaties zijn:

- Het kind wordt ziek op school
- Het verstrekken van medicijnen op verzoek
- Medische handelingen

De eerste situatie laat de school en leraar geen keus. De leerling wordt ziek of krijgt een ongeluk en de leraar moet direct bepalen hoe hij moet handelen.

Bij de tweede en de derde situatie kan de schoolleiding kiezen of zij wel of geen medewerking verleent aan het geven van medicijnen of het uitvoeren van een medische handeling. Voor de individuele leraar geldt dat hij mag weigeren handelingen uit te voeren waarvoor hij zich niet bekwaam acht.

Op de volgende pagina's wordt elk onderdeel beschreven. In de bijlagen vindt u het betreffende toestemmingsformulier en/of bekwaamheidsverklaring.

Wij adviseren u die formulieren te gebruiken.

Heeft u naar aanleiding van dit protocol nog vragen dan kunt u zich wenden tot de jeugdarts of sociaal verpleegkundige van GGD Fryslân.

2. Het kind wordt ziek op school

Wat gebeurt met enige regelmaat: een kind komt 's morgens gezond op school en krijgt tijdens de schooluren last van hoofd- of buikpijn of een andere pijn. Ook kan het bijvoorbeeld door een insect worden geprikt. Een leraar verstrekt dan vaak - zonder toestemming of medeweten van ouders - een 'paracetamolletje' of wrijft een zalfje op de plaats van een insectenbeet.

In zijn algemeenheid is een leraar niet deskundig om een juiste diagnose te stellen. De grootst mogelijke terughoudendheid is hier dan ook geboden. Uitgangspunt moet zijn dat een kind dat ziek is, naar huis moet.

Wanneer moeten de ouders worden gewaarschuwd?

Als een kind duidelijk ziek is en niet meer met de les kan meedoen, neemt de school contact op met de ouders met het verzoek om het kind op te halen. Belangrijk is om te melden waarom het kind niet kan blijven en af te spreken hoe laat de ouders komen en wat er tot die tijd met het kind gebeurt. Om in geval van nood de ouders snel te kunnen bereiken, moet zijn vastgelegd waar en hoe zij bereikbaar zijn. Het kan ook voorkomen dat een leerkracht bij een kind bepaalde ziekteverschijnselen opmerkt die extra aandacht of medische behandeling vragen. Dit kan de leerkracht bespreken als de ouders het kind komen ophalen. Ook kan de leerkracht de ouders bellen of het kind een briefje meegeven.

Wanneer een leraar inschat dat het kind bij een eenvoudig middel is gebaat, dan is het toch gewenst om altijd eerst contact te nemen met de ouders. Wij adviseren u, indien mogelijk, het kind zelf met de ouders te laten bellen. Vraag daarna toestemming aan de ouders om een bepaald middel te verstrekken (zie bijlage 1).

Wanneer wordt een huisarts gewaarschuwd?

In principe zijn bij ziekte van een kind de ouders degenen die bepalen wat er moet gebeuren. Zij nemen de beslissing om al dan niet een arts te raadplegen. Alleen als er acuut gevaar dreigt schakelt de school direct een arts in.

Voorbeelden van dergelijke gevallen zijn:

- Een kind dat het plotseling benauwd krijgt
- Een kind dat bewusteloos raakt of niet meer op aanspreken reageert
- Een kind met plotselinge hoge koorts
- Een kind dat plotseling ernstig ziek lijkt
- Ernstige ongevallen

2. Het verstrekken van medicijnen op verzoek

Als een kind medicijnen nodig heeft gedurende het verblijf op school zullen de ouders hun zeggenschap over de toediening van de geneesmiddelen moeten overdragen aan de school/leerkracht.

Om de gezondheid van kinderen te waarborgen is het van groot belang dat de geneesmiddelen op een juiste wijze worden verstrekt.

Kinderen krijgen soms medicijnen of andere middelen voorgeschreven die zij een aantal malen per dag moeten gebruiken, dus ook tijdens schooluren. Te denken valt bijvoorbeeld aan puffjes voor astma, antibiotica of zetpillen bij toevallen. Ouders vragen dan aan de schoolleiding of een leraar om deze middelen te verstrekken.

Het is in dit geval van belang deze toestemming schriftelijk vast te leggen (zie bijlage 2). Meestal gaat het niet alleen om eenvoudige middelen, maar ook om middelen die bij onjuist gebruik tot schade van de gezondheid van het kind kunnen leiden.

Leg de volgende zaken schriftelijk vast:

- Om welke medicijnen het gaat
- Hoe vaak het gegeven moet worden
- In welke hoeveelheden (dosering)
- Op welke manier het geneesmiddel moet worden gebruikt
- De periode waarin de geneesmiddelen worden verstrekt
- De wijze van bewaren en opbergen
- De wijze van controle op de vervaldatum

In bijlage 2 staat een voorbeeld van een medicijninstructie.

Door het vastleggen van deze gegevens geven ouders duidelijk aan wat zij van de school verwachten en weet de school op haar beurt precies wat zij moet doen en waar zij verantwoordelijk voor is.

Wanneer het gaat om het verstrekken van medicijnen gedurende een lange periode moet regelmatig met ouders worden overlegd over de ziekte en het daarbij behorende medicijngebruik op school. Een goed moment om te overleggen is wanneer ouders een nieuwe voorraad medicijnen komen brengen.

Enkele praktische adviezen:

- Neem de geneesmiddelen alleen in ontvangst wanneer ze in de originele verpakking zitten en uitgeschreven zijn op naam van het kind.

- Controleer de uiterste gebruiksdatum voor toediening.
- Laat de ouders een nieuw geneesmiddel altijd eerst thuis toepassen.
- Lees goed de bijsluiter zodat u op de hoogte bent van eventuele bijwerkingen.
- Bewaar het geneesmiddel indien nodig in de koelkast (in een goed afgesloten bewaardoos), of in een afgesloten kast, buiten het bereik van kinderen en/of onbevoegden.

Mocht de situatie zich voordoen dat een kind niet goed op een medicijn reageert of dat er onverhoopt toch een fout gemaakt wordt bij de toediening van een medicijn, bel dan direct met de huisarts of specialist in het ziekenhuis. Bel bij een ernstige situatie direct het landelijke alarmnummer 112. Zorg in alle gevallen dat u duidelijk alle relevante gegevens bij de hand hebt, zoals: naam, geboortedatum, adres, huisarts en /of specialist van het kind, het medicijn dat is toegediend, welke reacties het kind vertoont en eventueel welke fout is gemaakt (zie bijlage 5: Hoe te handelen bij een calamiteit).

3. Medische handelingen

Het is van groot belang dat een langdurig ziek kind of een kind met een bepaalde handicap zoveel mogelijk gewoon naar school gaat. Het kind heeft contact met leeftijdsgenootjes, neemt deel aan het normale leven op school en wordt daardoor niet de hele dag herinnerd aan zijn handicap of ziek zijn. Gelukkig zien steeds meer scholen in hoe belangrijk het is voor het psychosociaal welbevinden van het langdurig zieke kind om zoveel mogelijk naar school te gaan.

In uitzonderlijke gevallen zullen ouders aan de schoolleiding en/of leraren vragen handelingen te verrichten die vallen onder medisch handelen.

Te denken valt daarbij aan het geven van sondevoeding of het meten van de bloedsuikerspiegel bij suikerpatiënten door middel van een vingerprikje. Normaal gesproken worden deze handelingen door de ouders zelf verricht. In uitzonderlijke situaties, vooral als er sprake is van een situatie die al langer bestaat, wordt door de ouders wel eens een beroep op de schoolleiding en de leraren gedaan.

Bij voorkeur zouden scholen een vaste ruimte moeten hebben waar leerlingen zelf kunnen prikken, bijvoorbeeld bij diabetes.

Schoolbesturen moeten zich, wanneer wordt overgaan tot het uitvoeren van een medische handeling door een leraar, wel realiseren dat zij daarmee bepaalde verantwoordelijkheden op zich nemen. Dit hoeft niet onoverkomelijk te zijn, maar het is goed zich te realiseren wat hiervan de consequenties kunnen zijn.

Het zal duidelijk zijn dat de ouders voor dergelijke ingrijpende handelingen hun toestemming moeten geven. Zonder toestemming van de ouders kan de schoolleiding of leraar helemaal niets doen. Gezien de ingrijpendheid van de handelingen moet de schoolleiding schriftelijke toestemming van de ouders vragen (zie bijlage 3).

Wettelijke regels

Voor de hierboven genoemde medische handelingen heeft de wetgever een aparte regeling gemaakt. De wet 'Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg' (wet BIG) regelt wie wat mag doen in de gezondheidszorg. De wet BIG is bedoeld voor beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg en geldt als zodanig niet voor onderwijzend personeel. Dat neemt niet weg dat in deze wet een aantal waarborgen wordt gegeven voor een goede uitoefening van de beroepspraktijk aan de hand waarvan ook een aantal regels is te geven voor schoolbesturen en leraren als het gaat om in de wet BIG genoemde medische handelingen.

Bepaalde handelingen – de zogenaamde voorgehouden handelingen – mogen alleen worden verricht door artsen. Anderen dan artsen mogen medische handelingen alleen verrichten in opdracht van een arts. De betreffende arts moet zich er dan van vergewissen dat degene die niet is bevoegd, wel de bekwaamheid bezit om die handelingen te verrichten.

Aansprakelijkheid

Vorenstaande is ook van toepassing wanneer een leraar bij een leerling een medische handeling verricht. Technisch gezien vallen leraren niet onder de wet BIG. Deze geldt alleen voor medische en paramedische beroepen. Soms worden leraren betrokken bij de zorg rond een ziek kind en worden daarmee partners in zorg. In zo'n geval kan het voorkomen dat leraren gevraagd wordt om een medische handeling bij een kind uit te voeren. Deze, niet alledaagse, positie van de leraar moet hierbij serieus worden genomen. Daarom moet een leraar een gedegen instructie krijgen hoe hij de handeling moet uitvoeren.

Het naar tevredenheid uitvoeren van deze handeling wordt schriftelijk vastgelegd in een bekwaamheidsverklaring (zie bijlage 3).

Zodoende wordt een optimaal mogelijke zekerheid aan kind, ouders, leraar en schoolleiding gewaarborgd. Ook voor de verzekeraar van de school zal duidelijk zijn dat er zo zorgvuldig mogelijk is gehandeld. Dit betekent dat een leraar in opdracht van een arts moet handelen die hem bekwaam heeft verklaard voor het uitvoeren van die medische handeling.

Binnen organisaties in de gezondheidszorg is het gebruikelijk dat een arts, of een door hem aangewezen en geïnstrueerde vertegenwoordiger, een bekwaamheidsverklaring afgeeft met het oog op eventuele aansprakelijkheden.

Heeft een leraar geen bekwaamheidsverklaring dan kan hij bij onoordeelkundig handelen aangesproken worden voor de aangerichte schade. Het schoolbestuur is echter weer verantwoordelijk voor datgene wat de leraar doet. Kan een schoolbestuur een bekwaamheidsverklaring van een arts overleggen, dan kan niet bij voorbaat worden aangenomen dat de schoolleiding onzorgvuldig heeft gehandeld.

Een schoolbestuur dat niet kan bewijzen dat een leraar voor een bepaalde handeling bekwaam is, raden wij aan de medische handelingen **niet** te laten uitvoeren.

Een leraar die wel een bekwaamheidsverklaring heeft, maar zich niet bekwaam acht - bijvoorbeeld omdat hij deze handeling al een hele tijd niet heeft verricht - zou de medische handeling eveneens niet mogen uitvoeren. Een leraar die onbekwaam en/of zonder opdracht van een arts deze handeling verricht is niet alleen civielrechtelijk aansprakelijk (betalen van schadevergoeding), maar ook strafrechtelijk (mishandeling). Het schoolbestuur kan op zijn beurt als werkgever eveneens civiel- en strafrechtelijk aansprakelijk worden gesteld.

Om zeker te zijn dat de civielrechtelijke aansprakelijkheid is gedekt, is het raadzaam om, voordat er wordt overgegaan tot medisch handelen, contact op te nemen met de verzekeraar van de school. Het kan zijn dat bij de beroepsaansprakelijkheid de risico's die zijn

verbonden aan deze medische handelingen niet zijn meeverzekerd. Dat hoeft op zich geen probleem te zijn, omdat, wanneer de verzekeraar van een en ander op de hoogte wordt gesteld, hij deze risico's kan meeverzekeren, eventueel tegen een hogere premie en onder bepaalde voorwaarden (bijvoorbeeld een bekwaamheidsverklaring).

Mocht zich onverhoopt ten gevolge van een medische handeling een calamiteit voordoen, stel u dan direct in verbinding met de huisarts en/of specialist van het kind.

Bel bij een ernstige situatie direct het landelijke alarmnummer 112. Zorg ervoor dat u alle relevante gegevens van het kind bij de hand heeft. Geef verder door naar aanleiding van welke handeling de calamiteit zich heeft voorgedaan en welke verschijnselen bij het kind waarneembaar zijn.

Bijlage 1

Het kind wordt ziek op school

Toestemmingsformulier

Toestemmingsformulier

Toestemming tot handelwijze voor als het kind ziek wordt op school

(Eventueel te gebruiken als bijlage bij het inschrijfformulier van de school)

Het kan voorkomen dat uw kind gezond naar school gaat en tijdens de schooluren ziek wordt, zich verwondt, door een insect wordt geprikt of iets dergelijks. In zo'n geval zal de school altijd contact opnemen met de ouders. Het kan een enkele keer voorkomen dat de ouders (of een ander door hen aangewezen persoon) niet te bereiken zijn. Als deze situatie zich voordoet, dan zal de leraar een zorgvuldige afweging maken of uw kind gebaat is met een eenvoudige pijnstiller of dat een arts moet worden geconsulteerd.

Als u met bovenstaande akkoord bent, wilt u dan dit formulier invullen.

Ondergetekende gaat akkoord met bovengenoemde handelwijze ten behoeve van:

Naam leerling : _____

Geboortedatum : _____

Wanneer onderstaande gegevens reeds op het inschrijfformulier zijn vermeld, dan kunt u verdergaan op de volgende pagina.

Adres : _____

Postcode : _____ Plaats: _____

Naam ouder(s)/verzorger(s) : _____

Telefoon thuis : _____ werk: _____

mobiel : _____

Naam huisarts : _____ telefoon: _____

Te waarschuwen persoon, indien de ouders niet te bereiken zijn:

Naam : _____

Telefoon : _____ mobiel: _____

Mijn kind is overgevoelig voor de volgende zaken:

- Medicijnen:

- Ontsmettingsmiddelen:

- Smeerseltjes/zalfjes tegen bijvoorbeeld insectenbeten

- Pleisters:

- Overig:

Wilt u veranderingen zo spoedig mogelijk doorgeven aan de directie. Het is zeer belangrijk dat deze gegevens actueel zijn.

Naam :

Ouder/verzorger van :

Plaats :

Datum :

Handtekening :

Bijlage 2
Het verstrekken van medicijnen op verzoek
Toestemmingsformulier

Toestemmingsformulier

Toestemming ouder/verzorger tot het verstrekken van medicijnen op verzoek

Ondergetekende geeft toestemming voor het toedienen van de hieronder omschreven medicijn(en) aan:

naam leerling : _____

geboortedatum : _____

adres : _____

postcode en plaats : _____

naam ouder(s)/verzorger(s): _____

telefoon thuis: _____ mobiel: _____

telefoon werk: _____

naam huisarts: _____ telefoon: _____

naam specialist: _____ telefoon: _____

De medicijnen zijn nodig voor onderstaande ziekte:

Naam van het medicijn:

Medicijn dient dagelijks te worden toegediend op onderstaande tijden:

_____ uur

_____ uur

_____ uur

Medicijnen mogen alleen worden toegediend in de volgende situatie(s):

Dosering van het medicijn:

Wijze van toediening:

Wijze van bewaren:

Controle op vervaldatum door:

naam : _____

functie : _____

Bij een verandering van medicatie of dosering van bestaande medicatie, informeert de ouder/verzorger schriftelijk de schoolleiding c.q. de leerkracht die de medicijninstructie heeft gehad.

Ondergetekende, ouder/verzorger van genoemde leerling, geeft hiermee aan de school c.q. de hieronder genoemde leraar, die daarvoor een medicijninstructie heeft gehad, toestemming voor het toedienen van de bovengenoemde medicijnen:

Naam : _____

Ouder/verzorger van : _____

Plaats : _____

Datum : _____

Handtekening : _____

Medicijninstructie

Er is instructie gegeven over het toedienen van de medicijnen op:

datum: _____

Door:

Naam : _____

Functie : _____

Van : _____ (instelling)

Aan:

Persoonlijke afspraken epilepsie

Naam : _____

Geboortedatum : _____

Adres : _____

Telefoon : _____

Huisarts : _____ telefoon: _____

Specialist: _____

Omschrijving aanvallen:

Medicatie : _____

Medicatie bij aanval : _____

Plaats waar medicijnen worden bewaard:

Bijzondere afspraken:

Datum: _____

Handtekening ouder: _____

Handtekening leerling (vanaf 12 jaar): _____

Bijlage 3
Het uitvoeren van medische handelingen
Toestemmingsformulier

Toestemmingsformulier

Toestemming tot het uitvoeren van medische handelingen

Ondergetekende geeft toestemming voor uitvoering van de zogenaamde 'medische handeling' op school bij:

naam leerling : _____

geboortedatum : _____

adres : _____

postcode en plaats : _____

naam ouder(s)/verzorger(s): _____

telefoon thuis: _____ mobiel: _____

telefoon werk: _____

naam huisarts: _____ telefoon: _____

naam specialist: _____ telefoon: _____

naam medisch contactpersoon : _____

telefoon : _____

Beschrijving van de ziekte waarvoor de medische handeling op school bij de leerling nodig is:

Omschrijving van de uit te voeren medische handeling:

De medische handeling moet dagelijks worden uitgevoerd op onderstaande tijden:

_____ uur

_____ uur

_____ uur

_____ uur

De medische handeling mag alleen worden uitgevoerd in de hieronder nader omschreven situatie:

Manier waarop de medische handeling moet worden uitgevoerd:

Eventuele extra opmerkingen:

Bekwaamheidsverklaring aanwezig: ja/nee

Instructie medisch handelen

Er is instructie gegeven over de juiste uitvoering van medisch handelen + controle
op : _____ (datum)

Door:

Naam : _____

Functie : _____

Van : _____ (instelling)

Aan:

Naam : _____

Naam : _____

Ouder/verzorger : _____

Plaats : _____

Datum : _____

Handtekening : _____

Bijlage 4
Bekwaamheidsverklaring

Bekwaamheidsverklaring

Bekwaamheidsverklaring voor het uitvoeren van medische handelingen

Ondergetekende, bevoegd tot het uitvoeren van de hieronder beschreven handeling:

verklaart dat,

naam werknemer : _____

functie : _____

werkzaam bij : _____

na instructie door ondergetekende, in staat is bovengenoemde handelingen bekwaam uit te voeren.

De handeling moet worden uitgevoerd ten behoeve van:

naam leerling : _____

geboortedatum : _____

Het uitvoeren van bovengenoemde handeling is voor de leerling noodzakelijk wegens:

De hierboven beschreven handeling mag alleen worden uitgevoerd op de tijdstippen waarop de leerling op school aanwezig is.

De hierboven beschreven handeling moet worden uitgevoerd gedurende de periode:

Ondergetekende:

Naam : _____

Functie : _____

Werkzaam bij : _____

Plaats : _____

Datum : _____

Handtekening : _____

Bijlage 5
Hoe te handelen bij een calamiteit
Richtlijnen

Richtlijnen

Hoe te handelen bij een calamiteit ten gevolge van:

- het toedienen van medicijnen aan een kind
- het uitvoeren van een medische handeling

- Laat het kind niet alleen. Probeer rustig te blijven. Observeer het kind goed en probeer het gerust te stellen.

- Waarschuw een volwassene voor bijstand of laat één van de kinderen een volwassene ophalen waarbij u duidelijk instrueert wat het kind tegen de volwassene moet zeggen.

- Bel direct de huisarts en/of de specialist van het kind.

- Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112.

- Geef door naar aanleiding van welk medicijn of medische handeling de calamiteit zich heeft voorgedaan en eventueel welke fout is gemaakt.

- Zorg ervoor dat u alle relevante gegevens van het kind bij de hand hebt of laat ze direct door iemand opzoeken, zoals:
 1. Naam van het kind
 2. Geboortedatum
 3. Adres
 4. Telefoonnummer van ouders en/of andere, door de ouders aangewezen, persoon
 5. Naam + telefoonnummer van huisarts/specialist
 6. Ziektebeeld waarvoor medicijn of medische handeling nodig is.

- Bel de ouders: bij geen gehoor een andere, door de ouders aangewezen persoon.
 1. Leg duidelijk uit wat er is gebeurd.
 2. Vertel, indien bekend, wat de arts heeft gedaan/gezegd.
 3. In geval van ziekenhuisopname, geef door naar welk ziekenhuis het kind is gegaan.

